

ik de trut, hij de leuke vader

HIJ VINDT DAT DE KINDEREN BEST EEN KEERTJE OM TIEN
UUR NAAR BED KUNNEN, JIJ VINDT DAT ZE ER OP TIJD
IN MOETEN LIGGEN. KLINT FUTIEL, MAAR HET VEROORZAAKT
ZURE GEZICHTEN EN FLINKE IRRITATIES.

ZO'N 25 JAAR GELEDEN WERD IK RAZEND VERLIEFD OP EEN RADIOJOURNALIST

van de VPRO. Ik leerde hem kennen toen ik op mijn 22ste solliciteerde bij het filmblad *Skoop* waarvan hij hoofdredacteur was. Een klein mannetje met een machtige neus en tranende ogen van een chronische oogontsteking wachtte mij op boven aan de trap van zijn huis in Amsterdam-Zuid. Ik stommelde naar boven, hij stelde zich niet voor, maar zei alleen maar: "Weet jij nog een woning voor me, ik moet hier uit." Ik lachte. Bedoelde hij nu echt dat ik alleen bij zijn filmblad kon komen werken als ik een huis voor hem wist? Wie was deze onbeschaamde, onaangepaste man in vredesnaam?

De rest van het sollicitatiegesprek verliep al even stamelend. Maar ik werd aangenomen als leerling en liep er stage, we kregen natuurlijk een verhouding en later zou ik ook nog drie kinderen met hem krijgen. Dat hij door zijn collega's de kleine generaal werd genoemd, daarover haalde ik mijn schouders op. Hij leerde me alles waar mijn dorstige ziel naar verlangde. Hij nam me mee naar Rome en Umbrië waar we maanden woonden, hij gaf me boeken te lezen en leerde me schrijven – hij was een geduldige mentor en geliefde. De beste redacteur, dat is hij. De beste man om mee door Parijs te lopen en musea te bezoeken, dat is hij. Ik zou een prachtig verhaal kunnen schrijven over de erotiek van samen door zalen dwalen en naar doeken kijken, soms uitwaaiierend en elkaar kwijtrakend, en dan weer met twee neuzen

had ik

maar een man die om zes uur de pannen op tafel zet in plaats van eentje die dan nog gezellig aan de wijn zit

voor één schilderij. En daarna een salade Niçoise en horen hoe hem details zijn opgevallen die mij ontgingen.

Maar met de komst van de kinderen maakte de nadruk op liefde en kunst plaats voor een accent op het opvoeden, en waar ik hem altijd had bemind om zijn chaos en ongrijpbaarheid, sloeg de bewondering al tijdens mijn zwangerschap om in ergernis. Ik werd een aanstaande moeder die dromerig de theedoeken streek. Hij bleef wie hij was: een onconventionele veertiger die zijn gang ging. Slordig vergat hij de afspraken bij de gynaecoloog, zodat ik in mijn eentje de nekplooien stond te tellen en die verstrooidheid bleef toen onze kinderen werden geboren.

Mijn oogappels moesten op tijd naar bed, vond ik. En dus op tijd eten. Zes uur het prakje, in bad, pyjamaatje aan, misschien nog met natte haartjes spookje spelen met het gordijn, nog even wat voorlezen en dan slapen, dat was mijn ideaal. Mijn man vond en vindt regelmaat volslagen onzin. Misschien niet in theorie, maar wel in de praktijk. Als hij kookt, eten we niet eerder dan halfacht, acht uur. Nu de kinderen groot zijn, doet dat er niet meer toe. Maar zijn *laissez-faire* regeerde ook toen ze een, twee en drie waren en doodmoe boven hun bordjes in slaap vielen. Als ik er iets van zei, beweerde hij dat een kind er niks van kreeg wanneer het eens iets later at. En hoewel ik zelf ook een sloddervos ben, snakke ik wat mijn kinderen betreft naar regelmaat, al was het maar om niet te verdrinken in mijn eigen chaos.

Ik ben boos geweest, heb scènes gemaakt, de romantiek in de musea was er nog wel, maar laten we eerlijk zijn: als ouders laat je negentig procent van je vrije tijd door de kinderen bepalen. God, wat heb ik de afgelopen twintig jaar soms verlangd naar een metroman die om

zes uur boven de pruttelende pannen hing, in plaats van iemand die aan tafel zat met een glas wijn en alle kookboeken voor zich uitgestald (en dan moesten de boodschappen dus nog gedaan).

“Mam, ik heb honger”, riepen de kinderen.

“Ja, papa kookt.”

Mijn controledrift werd groter naarmate zijn nonchalance bakkiger werd. Als wij op een vakantieadres aankwamen ging het zo: we zaten op een terras en proostten op drie vrije weken, maar als ik na een glas wilde afrekenen, zei mijn kleine mentor: “Kom, schat, we nemen nog een glaasje, het is vakantie.” Hmm, deed ik afkeurend, en knikte naar de vermoeide kindersmoeltjes. Waarna hij dreigend antwoordde: “Misschien nog wel twee.”

Het kroost dreinde, en ik koos altijd voor hen: zag mijn kleine generaal niet hoe moe ze waren? In de ruzie die volgde was mijn man nooit te beroerd er mijn gereformeerde jeugd in een achterlijke stad aan de Merwede bij te halen. Als zoon van een Haarlemse schrijfster – hij had nog bij Dick Laan, de schrijver van *Pinkeltje*, op schoot gezeten – was hij niet meer dan ik, maar ik op zo'n moment wel net iets minder.

Intussen zijn onze kinderen twaalf, zestien en 21. De oudste is bijna de deur uit. Het naar bed gaan doen ze zelf, het gezeik is verdwenen. De musea duiken weer vaker op, de balans is zich aan het herstellen. Toch heb ik me in al die huwelijksjaren vaak afgevraagd of het eigenlijk niet een veel beter idee is de vader van je kinderen uit te kiezen op gelijkgestemdheid wat betreft de opvoeding en omgang met de kinderen. Ik ken stellen die nooit samen een avond uitgaan, zelfs in aparte bedden slapen, maar het helemaal eens zijn over de regels voor de kinderen en het wel of niet eten met mes en vork. Ik heb zelfs mannen ontmoet die op feestjes uit zichzelf zeggen: “Kom, we gaan naar huis, ons kind moet naar bed.” In die huizen regeert de harmonie. Wat een hoop gekibbel moet dat schelen.

Laatst zat ik in de auto op weg naar een interview en hoorde op Radio 1 de stelling van de ochtend die luidde, en ik paraphraseer: ‘Alvorens kinderen te krijgen, moeten ouders op cursus om zich te bekwamen in hun taak als opvoeder.’ De stelling werd toegelicht door filosofe Corrie Haverkort die met Marlijn Kooistra-Popelier zojuist het boek *Liever liefde dan de beste buggy* had geschreven. Maar liefst 81 procent van alle ouders met jonge kinderen komt volgens

haar terecht in een matige tot ernstige relatiecrisis omdat men het niet eens kan worden over de aanpak van de kinderen. Nog nooit is het aantal scheidingen onder ouders met kinderen jonger dan vier jaar zo hoog geweest. Een derde van alle jonge ouders gaat uit elkaar. Ik besloot Corrie Haverkort te bellen: is dat percentage echt waar, hoe meet je dat eigenlijk? "Dat is gemeten door dr. Ed Spruijt, gezinsonderzoeker van de Universiteit Utrecht", antwoordde, ze. "Het is dus waar en je manier van interviewen is wel erg direct."

Ik verontschuldigde me en verzekerde haar dat mijn toon niet voortkwam uit onbeleefdheid maar uit de diepe wens het geheim te ontrafelen achter een conflictloze, goede opvoeding, nog voor het helemaal te laat was. Hoe ga je als ouders om met verschil van mening, ook als die bijna te lullig is voor woorden? In de basis kun je het nog zo eens zijn (wij voeden ons kind op tot een zelfstandig, empathisch, wellevend mens), maar alle details blijken vaak voor velerlei interpretaties vatbaar.

"Waar het om gaat," zegt Corrie, "is dat ouders beter hun energie kunnen stoppen in het maken van opvoedafspraken en het tegelijk aandacht houden voor elkaar, in plaats van zich vol overgave te storten op de keuze van de buggy en de kinderkamer. Dat scheelt in de toekomst veel relatieproblemen."

Haar pleidooi voor ouderschapseducatie motiveert ze als volgt: "De kwaliteiten die je als ouder nodig hebt, kun je ontwikkelen, alleen al door je bewust te worden van wat jij belangrijk vindt. En als je er alleen niet uitkomt, lees erover of vraag er een deskundige bij. Zorg ervoor dat je relatie babyproof is voordat het eerste kind wordt geboren."

Samen met een aantal anderen stuurde ze onlangs een brandbrief naar alle Nederlandse gemeenten, waarin ze het belang van de oudereducatie uit de doeken deed. Waarom wel met je hond naar puppycursus en niet een ouderschapskursus aanbieden bij de zwangerschapsyoga? Alles om maar die ene vraag te kunnen beantwoorden: die leuke man, hoe zal hij zijn als vader?

Dat het afwachten blijft als je zomaar een kind krijgt zonder zo'n cursus, ondervond ook mijn vriendin Anneke. Met haar grote liefde kreeg ze een dochter en merkte dat hij veel toegeeflijker was dan zij. Toen Anneke haar paar weken oude dochtertje inbakerde omdat ze zo veel huilde, sloop haar grote liefde naar het kinderkamertje om

de baby te bevrijden uit haar doeken, omdat hij het 'zo zielig' vond. Op het protest van mijn vriendin dat ze zelf ook haar rust nodig had, antwoordde hij: "Dat snap ik, maar dan doe ik het wel." Waarop hij keer op keer de baby uit de wieg haalde als ze huilde. Het meisje is nu een kleuter van vier. **Als ze om een boterham met pindakaas vraagt, maar een minuut later toch liever hagelslag wil, zwiept pap met een grote zwaai de pindakaasboterham in de vuilnisbak en pakt de hagelslag. Als hij die boterham vervolgens doormidden snijdt en zijn dochter net die dag zin blijkt te hebben in een dubbelgeklapte boterham, propt hij die twee helften in zijn eigen mond en maakt opgewekt een dubbelgeklapt exemplaar voor zijn kind.** En als mijn vriendin haar dochter de kamer uit stuurt wanneer ze zich misdraagt, treft ze haar kleuter vaak een paar minuten later alweer grijnzend aan op schoot bij papa. 's Nachts kruipt het meisje in het ouderlijk bed – aan de kant van papa, want ze weet dat ze door haar moeder wordt teruggestuurd. "Als we ergens met de auto naartoe gaan in plaats van met de fiets of andersom, kan ze al een scène maken. Hoe moet dat later, als ze ouder wordt, hoe gaat ze dan met haar frustraties om?"

Anders dan ik, trapt mijn vriendin zelden herrie. "Je gaat toch niet ruziemaken over een boterham met pindakaas?" En dus verbijt ze zich. Maar toch blijft het knagen. Natuurlijk praat ze er weleens over

gek,
we gaan wel met
een hond naar
puppycursus,
maar vinden les in
ouderschap
nergens voor nodig

niet leuk, wel waar: 81% van de ouders komt in een flinke crisis terecht omdat ze ruziën over de opvoeding

met haar man. Maar meestal als ze toch al ruzie hebben over iets anders. Als ze slecht heeft geslapen en snel geïrriteerd is bijvoorbeeld, hoort ze zichzelf ineens roepen: "En een kind moet ook niet bij haar ouders in bed. Waarom sta je dat toe? Je verpest haar." Buiten die ruzies hebben ze het er zelden over. Ze hebben allebei een zware baan, de tijd samen is al zo spaarzaam, waarom dan onaangename onderwerpen aansnijden? Want Anneke ziet ook wel dat haar man niet alleen zo toegankelijk is omdat hij op oudere leeftijd voor het eerst vader werd, maar ook omdat hij door zijn eigen moeder net zo verwend werd.

Opvoeden is intens persoonlijk, voor je het weet heb je een discussie over elkaars wezen en achtergrond, in plaats van over de aanpak van je kinderen. Hoewel Corrie Anneke ogenblikkelijk zou aanraden zo snel mogelijk hulp te zoeken voordat de 'misgroei' tussen de twee partners groter wordt, verzekert de nestor onder de ouderbegeleiders, de 81-jarige voormalig gezinstherapeut dr. Alice van der Pas mij dat ze "na dertig jaar werken met gezinnen en 25 jaar nadenken nog steeds geen kant-en-klare oplossingen heeft". Ze hekelde de tv-nanny's die opvoeden terugbrengen tot een kwestie van consequent gedrag en *naughty chairs*.

"Zolang ouders hun verschillen van inzicht maar onder ogen zien en erom kunnen lachen, is er niet zo veel aan de hand", vindt ze. Haar eigen vader was net zo toegankelijk als de man van Anneke en at steevast de helft van de door haar verafschuwde zondagse pudding op, onder sputterend commentaar van haar moeder. Ouders, zegt Alice, zouden zich moeten oefenen in een helikopterblik: samen kijken wat er nu eigenlijk gebeurt, zonder oordeel. En aan het einde van elke dag zou iedere ouder zichzelf een pluim zou moeten geven over de

opvoedmomenten die wél goed gingen. Heel simpel eigenlijk. Haar laatste boek gaf Alice dan ook de titel mee: *Hoezo denken ouders niet na?*

Ik moest bij die woorden denken aan een collega die weleens huilend bij mij aan de keukentafel zat omdat ze het gevoel had dat de kinderen veel meer van haar man hielden dan van haar.

Hij neemt het met veel kleine dingen niet zo nauw, vertelt ze. "Ik ben een ongelooflijke trut als het aankomt op bedtijden. En dan kun je zeggen: 'Ach bedtijden, dat overleven ze wel.' Maar kinderen die niet goed slapen maken meer ruzie en doen het minder goed op school. Bovendien leidt slaapgebrek sneller tot overgewicht, dus hoezo klein probleem ..."

Toch is zij nog steeds gelukkig getrouwd, net als Anneke die haar man ook nog steeds de leukste vindt. Maar het huwelijk van Z. heeft het niet gered. Toen haar middelste kind in de puberteit depressief werd, bleken de verschillen in aanpak tussen haar en haar man te groot en onoverbrugbaar. Hij dacht de ziekte te kunnen oplossen met een montere, ontkenkende aanpak: we zitten in een viersterrenrestaurant en kijk je gezicht eens somber staan, wat ben jij verwend. Zij begreep dat een ernstige depressie om andere maatregelen vroeg.

"Bij ons is veel verkeerd gegaan", zegt ze. "Ik heb jarenlang mijn mond gehouden en de gevechten gevoerd buiten het gehoorveld van mijn kinderen, maar nu ze wat ouder zijn, krijg ik te horen dat mijn zwijgen hen juist een gevoel van onveiligheid heeft gegeven. Pas na dertig jaar heb ik een einde aan mijn huwelijk gemaakt, toen het echt niet anders kon. Maar misschien had ik veel eerder moeten vertrekken."

Alice van der Pas zegt het zo: "Eenvoudig wordt het nooit. Opvoedpuzzels zijn van alle tijden. Je komt elk uit een ander gezin met andere regels, je meent het allebei ontzettend goed, en je wilt vanuit dat eigen perspectief allebei het beste voor je kind. Ga er maar aan staan."

Voor Anneke heeft ze nog een opsteker. Met de milde stem van een wijze oude vrouw zegt ze lachend: "Je man kan in zijn eentje je dochter niet verknoeien. Jij bent er toch? Natuurlijk weet je kleuter hoe ze je man kan manipuleren, maar ze kent ook jouw opvoedmethoden, die maken net zo goed deel uit van haar wezen. Waarom zou ze anders wel braaf in haar eigen bed slapen als hij een week voor zijn werk in het buitenland is?" ●